

Navn: **Søren Gyring-Nielsen**
Hold 3, første semester årgang 2008

Titel: **3 dages hjemmeopgave**

Kursusnavn: **Vidensformer**

Underviser: **Lisbeth Worsøe-Schmidt**

Måned / år: **Januar 2009**

Antal ord: **3309 ord i hele dokumentet**

Indholdsfortegnelse:

Opgave 1

Vidensbegreber - problemformulering og metode

At være studerende er en proces man skal igennem. En spændende vidensproces, hvor man skal lære at sortere og forholde sig til abstraktioner og begreber for derigennem ad nænsom vej i en fortsat proces at bevæge sig ud af vidensvejen og kunne forvalte og håndtere komplekse vidensbegreber.

Det er ikke altid en nem proces og udfordringen kan godt være stor i en særdeles foranderlig verden, hvor vidensbegreber og videnssituationer både kan være tunge at danse med, men også spændende i den evige forandringsproces.

Vidensprocessen kan sammelignes lidt med opgaven at skulle spise en elefant. Den er for stor at indtage i én mundfuld, men hvis man spiser den i små bidder, så skal det nok tilsidst lykkes at fortære den.

Denne opgave er ingen elefant, men jeg har alligevel forsøgt at angribe den i små bidder for derigennem at lette overskueligheden og opgaveløsningen.

I min opgave tager jeg primært udgangspunkt i vidensformerne tavs- og æstetisk-viden, og med disse to vidensformer forsøger jeg at perspektivere vidensbegrebet.

Jeg vil forsøge at inddrage en diskussion af Bacon og Qvortrups teorier i denne proces, uden at være tynget for meget af teoriernes eksistentielle problemer og min optik vil være en blanding af både et historisk og nutidigt perspektiv.

Af hensyn til den begrænsede plads i opgaven har jeg valgt udelukkende at inddrage disse to vidensformer, uagtet at det kunne have været relevant også at beskrive andre væsentlige vidensformer, som fx. praktisk-viden, Videnskabelig-viden og leg som vidensbegreb.

I min redegørelse og diskussion af samspillet mellem forskellige videnskulturer og/eller brugerkulturer har jeg valgt at tage udgangspunkt i to vidt forskellige kulturer.

Jeg finder det spændende at perspektivere kontrasterne mellem det fortravlede moderne menneske i vores vestlige brugskultur i forhold til naturmennesket på den mongolske højslette. Umiddelbart virker det måske lidt spektakulært, men jeg synes det er interessant at vinkle vores vestlige idealer med et helt anderledes og et måske i virkeligheden mere rigt liv som naturmenneske uden at være for rigid i min opfattelse af værdier og vidensbegreber.

I opgavens anden del kigger jeg nærmere på nogle af de vidensordensformer, der er

anvendt i Post & Telemuseets elektroniske formidling på www.ptt-museum.dk.

Med udgangspunkt i Qvortrup laver jeg en redegørelse af de vidensordensformer, der bringes i spil, herunder sætte fokus på skrift- og brevkulturens historiske forankring samt på nogle af de sociale og kulturelle forhold, der har bidraget til denne kultur og dens forandring.

Perspektivering af vidensbegrebet og de forskellige vidensformer.

Tavs viden - Analyse

Vi kender alle situationen med faren, der skal lære sin søn at cykle. Det er forår, luften er frisk og solen skinner fra en skyfrihimmel. Støtthjulene er nænsomt pillet af barnecyklen og hen ad villavejen løber faren stakåndet efter sønnen og holder fast i den påmonterede pind som forhindrer sønnen i at miste balancen og falde, mens de øver og træner kunsten at cykle. Det er på mange måder en balancekunst at cykle og lære sin søn at cykle.

Giver man slip for tidligt er der risiko for at sønnen mister balancen, han falder og slår sig og med grædende hjerte mister lysten til at lære at cykle, lysten til frihed og den leg det er at cykle. Slipper man for sent eller giver man ikke slip, lærer sønnen ikke at cykle uden støtteben og begrænses derfor både i leg og balance. Kunsten er at give slip i netop det øjeblik, hvor sønnen har fundet den rigtige balance, det øjeblik hvor han ikke ved man ikke holder, men hvor han alligevel kan holde balancen.

Sønnen lærer at cykle og forholder sig til vidensbegrebet at cykle empirisk. Det at cykle er et klassisk eksempel på tavs viden, som indlejres mere eller mindre hurtigt i vores hukommelse og vores celler, når faren fjerner støtthjulene og igen og igen at forsøge at give slip på balancepinden indtil sønnen opdager, han kan cykle.

I vores kultur ved vi, hvad det vil sige at cykle. I andre kulturer er cyklen erstattet af heste og bevægelse fra et sted til et andet betinget af man lære at ride. Falder man af undervejs er det bare op på hesten igen.

Det er stort set umuligt at forklare og overdrage viden om, hvordan man lærer at cykle eller ride uden empiri og tavs viden skal opleves og kan ikke læres ved fortælling. Deraf begrebet tavs viden.

Æstetisk viden - Analyse

Carsten Friberg skriver i sin bog 'Æstetiske erfaringer' (s.57) at:

'Æstetik drejer sig om kunst, om det skønne, om naturen, om det guddommelige, om kritik, om politik, om det behagelige, om det ophøjede, om kroppen, om det moderne, og om det postmoderne; æstetik angår det kunstneriske, skabende, sanselige, behagelige,

overfladiske, uforpligtende, fiktionelle, virtuelle og meget andet'.

Æstetik og æstetisk viden defineres af Qvortrup (s. 237) som 'viden om begrebet kunst og design'.

Kigger man på betydningen af æstetik i den danske udgave af wikipedia¹ får man følgende definition af begrebet:

'Æstetik er læren om det sanselige (fra græsk αισθητική), oprindeligt om sanseligt behag. Denne betydning går igen i fx Kants tale om en transcendentel æstetik, der er en lære om sanseevnens aprioriske former. Herunder er 'æstetik' også læren om 'det skønne', som noget der kan sanses: Nærmere bestemt læren om det skønne i kunsten, og i forlængelse heraf læren om kunsten.'

Læren om sanseevnernes aprioriske former rækker tilbage til Aristoteles og Kants fænomenologiske opfattelse af, hvordan tingene optræder for os og hvordan vi erkender tingene. I Kants optik er æstetik en form for sanselære eller en lære om betingelserne for, hvordan vi opfatter og sanser ting. Uden jeg skal begynde at rode mig ind i Kants filosofiske univers og komme med en dybere redegørelse om anskuelsesformer og erkendelser, henviser jeg til Baumgarten², der med sit '*Aesthetica*' i midten af 1700 tallet introducere begrebet æstetik og definere det som læren om sanselig smag.

En anden vigtig teoretiker er Francis Bacon³, der i begyndelsen af 1600 tallet i værket *Novum organum* elaborerer Aristoteles induktive metode, og anses for at være grundlæggeren af den empiriske tænkning.

Den empiriske tænkning tager udgangspunkt i at al erkendelse er 'a posteriori' ('fra det senere') altså erfaringsbaseret i modsætning rationalismens 'a priori' ('fra det tidligere') hvor erkendelsen kommer af fornuften før erfaringen.

Man kan fristes til at tro, at al viden er tavs viden og verden består af små empiriske dele, som skal opleves og fortæres. For hvordan kan man forholde sig til æstetisk viden om indretning, farver og form uden at have oplevet det i virkeligheden? Ja, man fristes til at stille det retoriske spørgsmål om, hvordan kan man forholde sig til livet uden at have levet det?

Qvortrup operere i sit graduerede videnskema, med fire vidensordensformer baseret på

¹ <http://da.wikipedia.org/wiki/%C3%86stetik>

² http://da.wikipedia.org/wiki/Alexander_Gottlieb_Baumgarten

³ [http://da.wikipedia.org/wiki/Francis_Bacon_\(filosof\)](http://da.wikipedia.org/wiki/Francis_Bacon_(filosof))

den amerikanske antropolog og erkendelsesteoretiker Gregory Bateson. Qvortrups videnstrappe er bygget op som hhv. fakta-viden som viden om fakta, situativ-viden som viden om faktaviden, systemisk-viden som viden om situativviden samt universel-viden som viden om systemiskviden. (Qvortrup s. 85).

Qvortrup taler desuden om inddeling af vidensdomæner i forbindelse med vidensproduktionens organisering. Med udgangspunkt i Kants fornuftsinddeling uddrager Qvortrup en opdeling i tre vidensdomæner:

Ren viden - praktisk viden og æstetisk viden.

Qvortrup opstiller i sin matrix (Qvortrup s. 237) vidensformer i samspil med vidensdomæner for på den måde at vise deres indre sammenhæng. Qvortrups pointe er, at selvom begreberne er ortogonale størrelser, dvs. i praksis er modsætninger til hinanden, som opererer efter meget forskellige principper, så ville begreberne ikke kunne eksistere uden hinandens eksistens og hinandens indvirkning.

Brugerkulturer – Analyse

Selvom jeg er meget bevist om det journalistiske begreb 'kill your darlings', vover jeg alligevel pelsen og drejer fokus om brugerkulturer henimod en af mine kæpheste. Det er måske ikke lige det man forventer af brugerkultur men jeg finder fokus ret relevant i vores fortravlede kultur.

Julen er netop overstået. Fejringen af Jesu fødselsdag og det som skulle være hjerternes og kærlighedens fest, er på mange områder blevet et sandt forbrugshelvede. Indkøb og forbrug er for den moderne familie blevet et nyt mekka, hvor dagligdagens evindelige vakuum fyldes ud med de sidste nye varer. Vi har allerede fået skiftet vores nye køkken ud med et endnu nyere samtalekøkken, som vi ikke har tid til at lave mad i fordi pengene skal tjenes, afdragene betales og der skal være plads til det hele på budgettet, og hold fast hvor er der mange udgifter til forbrugsforeningen.

Der er ikke tid til at stoppe op, dagligdagen buldrer ud af motorvejen med 170 km i timen, og ve den som vil stå af ræset og have lov til at stille spørgsmål ved vores værdier. Der er kun en ting der er værre end vores moderne forbrugskultur: Det er nyhedsræset. Men det vil jeg ikke behandle i denne opgave, da det er en verden for sig.

Vi skal nå at bringe børn til og fra børnehaven, fritidshjem og SFO og hvad det ellers hedder alt sammen. Vi skal have købt ind og vi kan lige nå at handle ind på vej hjem inden Bilka lukker. Der skal støvsuges, gøres rent og vasketøjet skal også lige klares. Børnene skal til springgymnastik mandag og onsdag til musikskole, og de skal også lige huske at øve klaver tirsdag.

Torsdag er der møde i gymnastikforeningens bestyrelse, og vi skal huske at spørge naboens datter om hun kan passe ungerne og nå at lave maden parat. Fredag kommer det vennepar, som vi ikke har haft tid til at mødes med det sidste halve år og som sidst meldte afbud da deres datter havde fået lus. Lørdag skal bruges på indkøb i Bilka og vi skal ordne haven, bare det ikke regner og søndag ville vi gerne en tur i kirken og hækken skal klippes og pyha, når vi det hele eller er vi ved at glemme os selv i vores fortravlede hverdagsliv?

Hvorfor dulmer den fortravlede dansker nerverne med eksorbitante indkøbsvaner og hvorfor er det samtalekøkken så vigtig, når vi ikke længere sam-taler i køkkenet?

Vores vestlige forbrugskultur har efterhånden udskiftet budskabet om næstekærlighed (Markus 12.30-34) med budskabet om, du skal elske din varer. Morten Mikkelsen skriver med liv og sjæl sin artikel i Kristeligt Dagblad⁴ torsdag den 11. maj 2006 om vor tids forbrugerisme, hvor shoppingkulturen og den konstante jagt på at den rigtige signalværdi og vigtige brands gradvist flytter vores fokus og vores kærlighed væk fra mennesker. Selv kærligheden er blevet et kødmarked, hvor man på diverse dating-sider kan zappe igennem kødkatalogets ene mere farvestrålende billede end det andet og begrebet speed-dating og running-dinner er vist kommet for at blive.

Med forbrugerismen fjerner vi fokus fra os selv. Vi behøver ikke beskæftige os med os selv, så længe vi lever som shopaholics eller workaholics. Vi er hele tiden på farten med den nye date fra bibliotekardating.dk og når vi har så har lagt hende på hylden, materialisere vi vores liv og det at være tilstede i livet ved køb af ny sofa, ny bil eller whatever.

Det kan godt være, at vi har mange materielle ting i vores forbrugshelvede og vi ikke kan leve uden den elektriske saftpresser og vores webergrill. Men jeg er overbevist om, at et enkelt liv vil have mere indhold og værdi end jagten på den evige saglighed i forbrugerismens hellige navn.

Jeg tør gå så langt som at vove den påstand, at en hvilken som helst nomade fra fem-dyr-folket⁵ i Gobiørkenen i det sydlige Mongoliet har en langt større livskvalitet end den stressede og fortravlede direktør i en forstad i Hellerup, der ikke har tid til samvær med sine børn. Som har overarbejde med sekretæren i stedet for at dyrke konen og kigger lidt for dybt i flasken for at holde humøret oppe og samvittighedskvalerne nede.

Måske er livskvaliteten større og samspillet mellem naturnomaderne i Mongoliet mere intenst, netop fordi fokus er flyttet fra det eksorbitante til det enkle. At kompleksiteten

⁴ <http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/38903:--Du-skal-elske-din-vare>

⁵ <http://www.dfi.dk/dfi/undervisning/aligermaa/ommong.htm>

oftest ligger i enkeltheden er i vores vestlige begrebsverden måske et paradoks, men for nomaden et sandt bevis på menneskelige kerneværdier. De behøver ikke spekulere på, om der er råd til et samtalekøkken og de behøver ikke arbejde 80 timer om ugen for at have råd til villa, volvo og vovse. Uden at romantisere fem-dyr-folkets liv, for de har sikkert også deres kvaler omend bare på et helt andet niveau, så ligger der også en vis frihed i deres livførelse.

Opgave 2B

Jeg har tidligere i denne opgave kort nævnt Qvortrups fire vidensordensformer, det jeg kalder Qvortrups videnstrappe, der er inddelt i vidensformerne 1., 2., 3. og 4. ordensviden, som hhv. faktuel-, situativ-, systemisk- og universelviden. Qvortrup opererer her med vidensformerne kvalifikationer, kompetencer, kreativitet og verdensviden som betegnelser for niveauerne i videnstrappen, der afspejler kompleksiteten og det teoretiske vidensniveau.

Der er ingen tvivl om at vores samfund og videnshåndteringen i samfundet udvikler sig mod en større og mere mangfoldig kompleksitet. Med videnstrappen skematiserer og inddeler Qvortrup viden i fire niveauer, hvor hvert trin op ad trappen inkludere et højere bevidstheds- / vidensniveau.

I forbindelse med min vurdering af de vidensformer, der er anvendt på Post & Telemuseets website, bliver jeg nødt til at bruge min viden som tidligere IT-konsulent og erfaring som webmaster. Jeg skal nok skåne læserne for en nøjere gennemgang af websitet og det grafiske udtryk og jeg vil forsøge at kommentere vidensformerne anvendt i museets elektroniske formidling ud fra min praktiske viden.

Umiddelbart er der en helt del ting, som stikker i øjnene, når jeg tager en rundtur på websitet, der ikke virker særligt indbydende. Der er brugt tre til fire forskellige skrifttypografier, der anvendes både versaler og blandende bogstaver, almindelige og fede skrifttyper og tre forskellige tekstfarver på forsiden. Endnu værre bliver det, når man klikker sig ind på de faste menupunkter til højre, som skifter placering til venstre side af websitet efter menuvalg, hvor man i øvrigt plages af en irriterende pop-up menu for valg af undermenuer.

For at finde information om 'Kongens Postvæsen 1624-1848' tvinges man til at klikke sig ind under menupunktet 'Udstillinger > Den faste udstilling' hvor man finder en oversigt over de tre faste udstillinger, som museet byder deres gæster. Websitet indeholder forholdsvis korte beskrivelser af udstillingerne. Selvom der er enkelte virtuelle udstillinger, kan det godt undre mig, at museet ikke i nævneværdig grad har valgt at gøre websitet mere appetitvenligt med brug af multimedier i formidlingsprocessen. Computeren er jo øverst i mediefødekæden, og netop fordi de 'gammeldags' medier remediere i computermediet

undrer det mig, at der på Post & Telemuseets website primært anvendes en skriftlig formidlingsform.

For mig at se virker websitet uoverskueligt og rodet opbygget og jeg finder det ikke befordrende og indbydende nok, til at jeg bare må se museet off-line.

Der kan være mange årsager til at den elektroniske formidling ikke fungerer optimalt. Når webmediets fulde potentiale ikke anvendes optimalt i denne sammenhæng, kan vi kun gisne om årsagerne, da vi ikke kender museets organisation indefra og under hvilke betingelser, de har udviklet deres elektroniske formidling.

For at blive i den Qvortrupske terminologi og definere websitets indhold, anvendes både 1.-2. ordens viden. Men websitets kreative værdi skal man lede længe efter og der er heller ikke tale om nogen verdensviden i forbindelse med websitet.

Skrift og brevkultur - Analyse

Desværre synes jeg ikke Post & Telemuseets website belyser brev- og skriftkulturen særligt godt, hvilket har fået mig til at kigge efter materiale hjemme, for at kunne skrive lidt om denne kulturform.

Vi skal helt tilbage til før 1837, før magtmonopoler og elektroniske massemedier som DR bliver etableret, hvor kommunikationssamfundet tog sine første spænde skridt da Samuel Morses opfandt den elektriske telegraf⁶. Dengang var brevkulturen datidens facebook, der gav et usædvanligt godt historisk indblik i livet mellem de lærde og privilligerede, der forstod læse- og skrivekunsten. Lektor cand. mag. Kirsten Molly Søholm fra Aarhus Universitet skriver i 'Brevet - mellem afstand og nærvær'⁷

'Det lærde privatbrev udvikles som en slags skriftligt samtaleforum over afstand for udveksling af filosofiske og moralske tanker...'

Brevene giver fx. også et usædvanligt godt indblik i historiske personers liv. Mozart skriver som 21 årig, mens han er i Mannheim, i et brev til faderen følgende⁸:

'Jeg skriver dette kl. 11 om aftenen, for ellers har jeg ikke tid. Før klokken 8 kan det ikke betale sig for os at stå op, for i vores værelse, som ligger i stueetagen, bliver det ikke lyst

⁶ <http://memory.loc.gov/ammem/sfbmhtml/sfbmtelessay.html>

⁷ http://www.hum.au.dk/cek/kontur/pdf/kontur_04/kirsten_molly_soholm.pdf s. 6

⁸ Mozarts samlede breve

før omkring halv 9. Så skynder jeg mig at klæde mig på. Ved 10-tiden sætter jeg mig til at komponere, og det bliver jeg ved med til mellem 12 og halv 1, så går jeg hen til Wendling for at skrive videre en times tid. Så sætter vi os til bords, og efterhånden bliver klokken en 3 stykker. Så må jeg over til Mainzischer Hof, et værtshus, hvor jeg underviser en hollandsk officer i let klaverspil og generalbas. Det vil, hvis jeg da ikke tager meget fejl, indbringe mig 4 dukater for 12 lektioner. Klokken 4 må jeg tilbage og undervise datteren i huset her. Vi kommer dog aldrig i gang før halv 5, da vi må vente på, at lysene bliver tændt. Klokken 6 tager jeg over til Cannabich for at undervise mademoiselle Rose..... ‘

Endvidere skriver Mozart i et af sine andre breve til faderen:

‘Nu bliver jeg nødt til at slutte, for jeg skal over hals og hoved have skrevet det sidste ned. Det hele er ganske vist komponeret, men altså endnu ikke på papir...’

Konklusion

Det virker måske lidt spektakulært at jeg i denne opgave udfordre vort samfunds forbrugerisme. Men jeg synes vi bør revurdere vores værdier og i den grad trænger til et paradigmeskifte. Vi bør tillade os selv at stoppe op i vores fortravlede hverdag og bruge mere tid med dem vi holder af, i stedet for den evige jagt på nyheder og forbrugsgoder. Der bør være plads til at være ineffektiv, at sætte tempoet lidt ned, glo huller i luften eller bruge tiden sammen med sit barn, sin ægtefælle eller en god ven, mens vi har dem.

Det kan godt være konklusionen i denne opgave er en lidt for tynd kop the. Men jeg ser det vigtige ligger i arbejdet og processen og det at komme igennem opgaven og ikke så meget om produktet bliver en funklende fabriksny sportsvogn. Det vigtigste for mig er turen hen til målet og 3 dagsopgaven finder jeg er en spændende form for eksamensopgave.

Processen med at sætte tempoet lidt ned og køre udenom de værste forhindringer igennem opgaven har på mange måder været rigtig givtig. Man kan bedre styre skriveprocessen og gå fra og til computeren ved behov og samtidig er der god mulighed for at granske en bestemt problemstilling, eventuelt i samspil med et par medstuderende.

Litteraturliste

Qvortrup, Lars

Det vidende samfund : mysteriet om viden, læring og dannelse / Lars Qvortrup. - Kbh. : Unge Pædagoger, 2004. - 307 sider.

Mozart, Wolfgang Amadeus

Mozarts samlede breve / på dansk og med kommentarer af Peter Dürrfeld. - 1. udgave, 1. oplag. - [Kbh.] : Gyldendal, 2005. - 613 sider ISBN: 87-02-02452-7

Søholm, Kirsten Molly

Brevet - mellem afstand og nærvær (Kontur [online] 2001) TIDSSKRIFTSARTIKEL
(NETDOKUMENT)

Inspirationslinks

Studenterpræsten på Natur- og Sundhedsvidenskab - Krop og religion

<http://www2.sund.ku.dk/praest/ressourcer/Krop%20og%20religion.htm>

Æstetik - Wikipedia, den frie encyklopædi

<http://da.wikipedia.org/wiki/%C3%86stetik>

Næstekærlighed - Wikipedia, den frie encyklopædi

<http://da.wikipedia.org/wiki/N%C3%A6stek%C3%A6rlighed>

Du skal elske din vare | Kristeligt Dagblad

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/38903:--Du-skal-elske-din-vare>

Filosofisk æstetik: jagten på den ... - Google Bogsøgning

[http://books.google.com/books?](http://books.google.com/books?hl=da&id=1BHY7ORHqvIC&dq=Baumgarten&printsec=frontcover&source=web&ots=mMvmPkYvx&sig=ZVovSpQ3uyLIIQRtZHC64ZsSaGs&sa=X&oi=book_result&resnum=10&ct=result%23PPA26,M1)

[hl=da&id=1BHY7ORHqvIC&dq=Baumgarten&printsec=frontcover&source=web&ots=mMvmPkYvx&sig=ZVovSpQ3uyLIIQRtZHC64ZsSaGs&sa=X&oi=book_result&resnum=10&ct=result%23PPA26,M1](http://books.google.com/books?hl=da&id=1BHY7ORHqvIC&dq=Baumgarten&printsec=frontcover&source=web&ots=mMvmPkYvx&sig=ZVovSpQ3uyLIIQRtZHC64ZsSaGs&sa=X&oi=book_result&resnum=10&ct=result%23PPA26,M1)

Alexander Gottlieb Baumgarten - Wikipedia, den frie encyklopædi

http://da.wikipedia.org/wiki/Alexander_Gottlieb_Baumgarten

The history of epistemology » Modern philosophy » Immanuel Kant

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/190219/epistemology/11460/Immanuel-Kant>

Immanuel Kant - Wikipedia, den frie encyklopædi

http://da.wikipedia.org/wiki/Immanuel_Kant%23Erkendelsesteori

Erkendelsesteori - Wikipedia, den frie encyklopædi

<http://da.wikipedia.org/wiki/Epistemologi>

Empirisme - Wikipedia, den frie encyklopædi

<http://da.wikipedia.org/wiki/Empirisme>

Dansk Mongolsk Selskab: Om Mongoliet

<http://www.danskmongolskselskab.dk/om-mongoliet/>

The Oral History of Twentieth Century Mongolia

<http://www.mongolianoralhistory.org/samples/translations/EN060101A.xml>

Samuel F. B. Morse Papers: The Invention of the Telegraph

<http://memory.loc.gov/ammem/sfbmhtml/sfbmtelessay.html>

Telegrafen

<http://teknologihistorie.systeme.dk/mobil/f/telekommunikation-kort/telegrafen.html>

BIBELSELSKABET - Bibelen Online

<http://www.biblen.dk/BrugBibelen/BibelenOnline.aspx>